

(SINEMA)

mahsun kırmızıgül'den 32 kısım tekmili birden kürt sorunu:

güneş değil, iktidar sarısı

**"Sana yalan söyleyemem
Darılırsın yavrucağım
Ağabeyin bir gün dağdan döner
Sarılırsın yavrucağım"
Ahmet Kaya - Özgür Çağrı**

Mahsun Kırmızıgül'le Kürt sorununu aynı cümle içinde kullanınca insanın aklına ister istemez gelen bir sahne var. Ahmet Kaya'nın Kürtçe klip çekme niyetini açıklamasının ardından çatal bıçak bombardımanına tutulduğu Magazin Gazetecileri Derneği gecesinde, Serdar Ortaç sahnede olanca hırçınlığıyla 10. yıl Marşı'nı söylerken ona alkışlarla eşlik eden hali. Bu leke Mahsun'un alınından öyle kolay kolay silinmez. İyi niyetimizi zorladığımız bir bakış açısı, bize bunu insani kaygılarla, korkularla yaptığını söyletebilir. Ahmet Kaya gibi zor olanı seçmeye mecbur değildir belki. Ancak bir sanatçının kıymeti gösterdiği yüreklilikle de ölçülür; haksızlıklara kafa tutabilmesiyle, söylenemeyenleri dile getirmesiyle taçlanır. Rüzgarın estiği yöne göre hareket etmek, o sınırlar içinde söz söylemek insanı "popüler" kılabilir; ancak bundan daha fazlasını beklemek nafiledir.

Mahsun Kırmızıgül "Beyaz Melek" ile atıldığı sinemacılığa "Güneşi Gördüm" ile devam ediyor. Yine toplumsal bir yaraya parmak basmak istiyor; hem de politik olanından. Ancak insanın politik duruşu sağlam değilse anlatacağı hikayeyi de sulandırması, üç beş kilit cümle dışında ortaya anlamlı bir şey çıkarmaması işten bile değil. Büyük bir yapım Güneşi Gördüm; o anlamda bu topraklarda on yıllardır süren bir savaşı işlemesi önemli belki. Ancak tıpkı benzer, muhalif görünen Hollywood yapımları gibi bolca ahlayıp vahlar-ken eleştiri okunu meselenin böğrüne saplamak-

tan aciz.

Boşaltılmış sınır köylerinden birinde yaşayan ama Kürtçe konuşmayan Kürtlerle haşır neşir oluyoruz film başladığında. Nedense pek de boynu bükük, hatta saftirik gösterilmişler. Ezilen bir halka mensup olmakla, ezik olmayı; milli eğitimden geçmekle, cehaleti epey karıştırmışa benziyor Mahsun. Halkına bu kadar yabancı olmak, bu kadar tepeden bakmak da beceri ister diye düşünmeden edemiyor insan. Altan Erkekli'nin oynadığı babanın bir oğlunun dağa çıkmış, ötekinin de askere gitmiş olduğunu duyunca insanın içinde bir umut yeşeriyor kayda değer bir şeyler duyacağınıza, göreceğinize dair. Fakat çok geçmeden, o babanın -diğerleri gibi- dünyadan haberi olmayan bir karakter olarak resmedildiğini görüyorsunuz. Durup dururken iki ateş arasında kalmış gibi, sanki olayların hiç içinde olmamış da rastlantısal olarak orada bulunur gibi. Etrafta askeri helikopterlerin neden uçtuğunun, oğlunun neden dağa çıktığının farkında olmayan bir baba figürü var. Gerilla oğul, sanki ailesi bambaşka bir gezegenden gelip o köye konuvermiş gibi derdini anlatmaya çalışıyor onlara hâlâ. Askerden izne gelen kardeşiyle karşılaşma biçimi de Mahsun'un sınırları kırmızı çizgilerle çizilmiş zihninin bir ürünü. Bir Kürt genci askere alındığında halkının mücadelesi siliniyor hafızasından, dağdaki ağabeyiyle düşman oluyor o zihinde. İki keçi gibi kafa kafa getirmiş iki kardeşi Mahsun o müthiş yönetmenliğin eseri olan sahnede. Sarılıyord birbiri-

GÜLEREN EREN

ne iki kardeş; olacak iş değil. Ağabeye "Ben ölürsem terörist olacağım, sen ölürsen şehit." cümlesini kurdurmuş Mahsun orada. Oysa yetmiyor bu; artık gazete köşelerinde, arkadaş sohbetlerinde rahatça sarf edilebilen cümlelerden birini oraya koyuverince Kürt sorununa derinlemesine dalmış olunmuyor.

Mahsun'un askerleri de bir âlem. Hümanist mi hümanist tipler; köye gide gele ahbap olmuşlar bizim "şaşkın" sülaleyle. Çocuklara şeker-çikolata dağıttıkları ziyaretlerinde, orada kalmış bu iki aileye kibarca köyü terk etmelerini salık veriyorlar! Bir köy boşaltma hikayesi bu kadar içi boş, bu kadar gerçeklerden uzak, bu kadar resmi ideoloji yardakçılığı yaparak anlatılabilmemiş, bu filmde onu da gördük. Sevecen askerin biraz daha sert mizaçlı komutanına "Ah devlet buralara el atsa, kalkındırır" masallarını anlatarak karşı çıktığına tanık oluyoruz. Mahsun bize askerler içinde iyi kalpli insanlar olduğunu göstererek mi Kürt meselesine dair bir şeyler anlatacağını düşünüyor? Daha da ileri gitmek gerek; gerçekleri bu derece çarpıtarak, Türk Silahlı Kuvvetleri'ni pamuk helva kıvamında göstererek; kimi, neye iknâ etmeye çalışmakta?

Filmin sadece politik körlüğüne parmak basmak aslında yeterli değil. Çorba kıvamında bir yapım çıkarılmış ortaya. Savaşla yapılan girizgâhın ardından, büyük şehre göçün getirdiği sorunlar, transseksüellerin sıkıntıları, kaçak göçmenlerin

(SINEMA)

yaşadıkları, erkek egemen yapının eleştirisi, Kuzey Avrupa ülkelerinin refah düzeyine duyulan özlem, "eğitim şart" vurgusu... Hepsini anlatmaya çalışan Mahsun, zaten acemi olduğu beyazperdede bir koltuğa çok fazla karpuz sığdırmaya çalışmış ve elbette başarısız olmuş durumda. Sonuçta karşımızda fotoğraf çekmeye merak salmış bir Mahsun, politik olmaya çalışırken statükonun sınırlarını zorlama yürekliliğini gösteremeyen bir yönetmen olarak duruyor. Yapılamayacak hiçbir şey yapmıyor filmde, söylenmemiş bir söz söylemiyor. Bolca didaktik monologla mesajlar vermeye çalışıyor bize, ama duyup gördüklerimizin içi bomboş ne yazık ki.

Aslında çok da şaşırıyoruz tüm bu basiretsizliğe. Filmin galasında "'Türkiye'nin 25 yıldır yaşadığı acıların, sıkıntılarının, göz yaşının en güzel şekilde ortaya konulduğu bir film. Mesajlar çok doğru, çok yerinde..." buyuran Cemil Çiçek aynı zamanda Güneşi Gördüm'ün senaryo danışmanı sayılır. Mahsun Kırmızıgül, çekimlerden önce Çiçek'le görüştüğünü; bir anlamda onun onayını aldığı söylemekten çekinmedi de. Bununla beraber, yönetmenin kendisi ve AKP'li birçok bakan filmi "çok cesur" olarak nitelendirdi. Bir de bu açıdan bakınca Mahsun'un Kürt sorunu hangi anlayışla, hangi çerçeve içinde değerlendirdiği daha da net olarak önümüze seriliyor.

Güneşi Gördüm'e övgüler düzenler yalnızca hükümet üyeleri değil elbette. Fatoş Güney, Mahsun Kırmızıgül için şunları söylemiş:

"Güneşi Gördüm"ü izlemeye gittim. Işıklar sön-

dü, film başladı, ben kendimi Yılmaz Güney filmlerinin içinde sandım. Bana çok sıcak, samimi geldi. Tabii ki filmde çok şey eksiktir ama eğer Mahsun da gerçekleri olduğu gibi, Yılmaz'ın yaptığı gibi yansıtmaya kalkışsaydı bugün Türkiye'de yaşama imkanı kalmazdı. Mimlenirdi, vatan haini ilan edilirdi, linç edilirdi. Böyle düşünmek gerek. Ondan daha fazlasını beklemek yanlış olurdu. Türkiye'de bunu yapamazdı. Yılmaz yaşasaydı, Mahsun'u desteklerdi. Ben kendisini arayıp tebrik ettim. Ama şunu da söylemek isterim ki, kimse Yılmaz Güney olamaz. Fakat Mahsun, genç sinemacılar arasında Yılmaz Güney'in mirasçısıdır.

Aslında Fatoş Güney'in ifadeleri kendi kendini yalanlar nitelikte. Mahsun'un gerçekleri Yılmaz Güney gibi yansıtmayacağından dem vurmuş. Oysa Yılmaz Güney'in bugün büyük bir sinemacı olarak anılmasının en önemli sebebi Mahsun'un yapamadıkları değil mi? Bu açıklamanın tutarsızlığını görmek için de tüm kriterleri bir yana bırakıp, yıllar önce Fransız Gazeteci Chris Kutschera'nin "Şöyle bir geriye baktığınızda Sürü ve Yol filmlerinizi nasıl görüyorsunuz?" sorusuna Yılmaz Güney'in verdiği yanıtı bakalım:

"Bütün yönetmenlik yaşamım boyunca düşüncelerimi belirtmek için sürekli olarak dolaylı araçlar kullandım, ve çok açıkça itiraf etmeliyim ki bugüne kadarki çalışmalarında istediğim her şeyi ifade edemedim, ne tarzları de de ruhları açısından. Bu çalışmalarımdaya baskın öge uzlaşmadır.

Sürü filmi aslında Kürt halkının tarihidir ama filmde Kürt dilini bile kullanamadım; eğer Kürtçe'yi kullansaydık filmde rol alan herkes cezaevine gönderilirdi.

Yol filminde ise odakta olan Diyarbakir, Urfa ve Siirt'ti. Müzik aracılığıyla Kürt atmosferi yaratmaya çalıştım. Filmin seslendirmesi Almanya'da yapılmış olmasına rağmen Yol'u Kürtçe yapmayı başaramadım."* *

Yılmaz Güney'in o zaman başaramadıklarından bahsederek özeleştiri yapması; bugün Mahsun'un filmine hangi gözle bakacağı hakkında da bir fikir verebilir bize. Güneşi Gördüm daha en başta, sınırdaki bir Kürt köyünde yaşayan ailenin birbirleriyle Kürtçe konuşmaması ile sınıfta kalıyor. Artık Yılmaz Güney'in sinema yaptığı yıllarda değiliz, belki Kürtçe tamamen özgür bir dil de değil; ancak Mahsun Kırmızıgül'ün konumunda bir Kürdün, Kürtçe bir film yapmasının kendisi için ciddi bir tehlike arz etmediğini söyleyebiliriz. Yıllarca süren mücadelenin – ki buna Ahmet Kayan'ın yanında duramadığı gece de dahil meyvelerini bile yemeyi göze alamıyor Mahsun. Sinmişliğini ve asimilasyona olan sevdasını devlet büyüklerinden alınmış icazetle pekiştiren Mahsun, ne çok yetenekli bir sinemacı, ne Kürt sorununa dair anlamlı bir söz edebilecek aydın, ne de yürekli bir sanatçıdır. Heves ettiği sinema için kaynak yaratıp, popüler masallar anlatmayı seven karışıklığı iyice solmuş bir ademoğludur.

"Bir de karışıklara sorarım bakalım bu soruyu onlar buna ne diyecekler? 'Evet sarışınlar yazmıştır tarihi! Hem de karışınlar üzerine, karışınlara değin!' Söylenmeyen, söylenmeyen bir başat renk vardır tüm tarihte: İktidar sarısı."

Ece Ayhan - Yalnız Kardeşçe